

วารสารวิชาการ

มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิต

การช่วยเหลือประชาชนชั้นสอบสวน กรณีศึกษาในเขตอุทยานแห่งชาติ

ทุ่งแสลงหลวง จังหวัดเพชรบูรณ์

Assisting citizens during investigations Case studies in national parks

Thung Salaeng Luang, Phetchabun Province

สันติพงษ์ कुमारสิงห์*, เมธาพร จันทไทย**, มัตติมา กรงเต็น***

Santiphong Kumansing*, Methaporn Chanthai**, Mattima Krongten***

(Received : November 6, 2023 / Revised : November 29, 2023 / Accepted : December 4, 2023)

บทคัดย่อ

การศึกษาวินิจฉัยนี้มีความมุ่งหมายเพื่อช่วยเหลือประชาชนชั้นสอบสวนในเขตอุทยานแห่งชาติทุ่งแสลงหลวง จังหวัดเพชรบูรณ์ เพื่อแก้ปัญหาการเข้าถึงการให้ความช่วยเหลือในกระบวนการยุติธรรมทางอาญา ในชั้นสอบสวนโดยใช้วิธีวิทยาการวิจัยเชิงคุณภาพ ประกอบด้วย การวิจัยเอกสาร การสัมภาษณ์เชิงลึก เพื่อนำไปใช้ประโยชน์ตามเป้าหมายของการวิจัย ซึ่งประกอบไปด้วย การให้ความช่วยเหลือการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมของประชาชนชั้นสอบสวนในเขตอุทยานแห่งชาติทุ่งแสลงหลวง จังหวัดเพชรบูรณ์ การพัฒนาอย่างมีรูปแบบการพัฒนาการให้ความช่วยเหลือประชาชนชั้นสอบสวนอย่างชัดเจน เพื่อนำไปสู่การดำเนินการช่วยเหลือประชาชนชั้นสอบสวนที่ก่อให้เกิดผลตามความมุ่งหวังได้ ซึ่งการศึกษาวินิจฉัยนี้มีเป้าหมายเพื่อการพัฒนาการให้ความช่วยเหลือในการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมของประชาชนชั้นสอบสวนในเขตอุทยานแห่งชาติทุ่งแสลงหลวง จังหวัดเพชรบูรณ์

ตามที่กระทรวงยุติธรรมได้ออกกฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์วิธีการและเงื่อนไขที่พนักงานสอบสวนต้องปฏิบัติในการจัดหาทนายความที่รัฐจัดหาให้แก่ผู้ต้องหาในคดีอาญา พ.ศ.2549 โดยสำนักกึ่งกิจการงานยุติธรรมเป็นผู้รับผิดชอบแต่เริ่มต้นและต่อมาในปี พ.ศ. 2553 กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ กระทรวงยุติธรรม ได้รับมอบหมายภารกิจดังกล่าวเพื่อดำเนินการส่งเสริมสิทธิแก่ผู้ต้องหาในชั้นสอบสวนคดีอาญา ทั้งในส่วนกลางและในส่วนภูมิภาค ซึ่งในกระบวนการส่งเสริมสิทธิผู้ต้องหาในชั้นสอบสวนคดีอาญาตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 134/1 ในการดำเนินการตามกฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์วิธีการและเงื่อนไขที่พนักงานสอบสวนต้องปฏิบัติในการจัดหาทนายความที่รัฐจัดหาให้แก่ผู้ต้องหาในคดีอาญา พ.ศ. 2549 มีหน่วยงานที่รับผิดชอบร่วมกันจัดหาทนายความในเขตอุทยานแห่งชาติทุ่งแสลงหลวง จังหวัดเพชรบูรณ์ อยู่ 3 หน่วยงานหลัก กล่าวคือ กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ กระทรวงยุติธรรม สำนักงานตำรวจแห่งชาติ

หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชานิติรัฐกิจและการบริหาร มหาวิทยาลัยศรีปทุม

Doctor of Philosophy Program Department of Legal Affairs and Administration, Sripatum University

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิต

Faculty of Humanities and Social Sciences Uttaradit Rajabhat University.

คณะบัญชี มหาวิทยาลัยศรีปทุม

Faculty of Accountancy, Sripatum University

วารสารวิชาการ

มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์

และสภาพนายความในพระบรมราชูปถัมภ์ จากการปฏิบัติงานของหน่วยงานผู้รับผิดชอบที่ผ่านมา แต่ละหน่วยต่างปฏิบัติหน้าที่ โดยไม่มีหน่วยงานใดเป็นหน่วยงานกลางในการติดตามผลการปฏิบัติหน้าที่ของทนายในชั้นสอบสวน ปัญหาจำนวนทนายความที่ปฏิบัติหน้าที่ไม่เพียงพอ ไม่ครอบคลุมพื้นที่ ประกอบกับการปฏิบัติหน้าที่ของทนายความที่ไม่เป็นไปตามกฎกระทรวง พนักงานสอบสวนไม่ได้จัดหาทนายความไปปฏิบัติหน้าที่ตามลำดับบัญชี อาจจะเป็นเนื่องจากสภาพพื้นที่หรือเหตุแห่งความจำเป็นเร่งด่วน

เมื่อพิจารณาถึงสภาพปัญหาการดำเนินงานที่ผ่านมาแล้ว การช่วยเหลือประชาชนในเขตอุทยานแห่งชาติทุ่งแสลงหลวง จังหวัดเพชรบูรณ์ที่ตกเป็นผู้ต้องหาปัจจุบันยังไม่ตรงตามเป้าประสงค์ของกฎหมาย ดังนั้นหน่วยงานผู้รับผิดชอบซึ่งประกอบไปด้วย กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ กระทรวงยุติธรรม สำนักงานตำรวจแห่งชาติ และสภาพนายความในพระบรมราชูปถัมภ์ จึงควรร่วมกันส่งเสริมและบูรณาการมาตรฐานการปฏิบัติหน้าที่ของทนายความร่วมรับฟังการสอบสวนให้แก่ผู้ต้องหาในเขตอุทยานแห่งชาติทุ่งแสลงหลวง จังหวัดเพชรบูรณ์ต่อไป

จากผลการศึกษาวิจัยพบว่า การช่วยเหลือประชาชนในเขตอุทยานแห่งชาติทุ่งแสลงหลวง จังหวัดเพชรบูรณ์ที่ตกเป็นผู้ต้องหาตามขั้นตอนการสอบสวนคดีอาญาตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 134/1 ควรมีข้อบังคับให้มีการดำเนินงานร่วมกันของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์และพิจารณาข้อบังคับให้มีผลทางกฎหมาย เพื่อให้ประเทศไทยมีการช่วยเหลือแก่ผู้ต้องหาในคดีอาญาอย่างอารยประเทศต่อไป

คำสำคัญ : ผู้ต้องหา, การสอบสวน, คดีอาญา, เขตอุทยานแห่งชาติทุ่งแสลงหลวง จังหวัดเพชรบูรณ์

Abstract

This research study is intended to assist the investigating public in the Thung Salaeng Luang National Park. Phetchabun Province To solve the problem of access to assistance in the criminal justice process In the investigation using qualitative research methods. Consists of document research in-depth interview To be used according to the research goals which consists of Providing assistance in accessing the justice process for people in the investigation process in Thung Salaeng Luang National Park. Phetchabun Province. Development with a clear pattern for developing assistance to citizens at the inquiry level In order to lead to the operation of helping people in the investigation stage that can produce the desired results. This research study aims to develop assistance in

วารสารวิชาการ

มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี

accessing the justice process for people in the investigation process in Thung Salaeng Luang National Park. Phetchabun Province

As the Ministry of Justice has issued ministerial regulations specifying the criteria, methods and conditions that investigative officials must follow in procuring state-provided lawyers for accused persons in criminal cases, B.E. 2006, the Bureau of Justice Affairs is responsible from the beginning. and later in 2010, the Department of Rights and Liberties Protection Ministry of Justice Has been assigned this mission to continue promoting the rights of accused persons in criminal investigations. both in the central and regional areas In the process of promoting the rights of the accused in the criminal investigation stage according to the Criminal Procedure Code, Section 134/1 In implementing the Ministerial Regulations stipulating the criteria, methods and conditions that investigative officials must follow in procuring state-provided lawyers for accused persons in criminal cases, B.E. 2006, there are agencies jointly responsible for procuring lawyers in the Thung Salaeng Luang National Park area. Phetchabun Province has 3 main agencies, namely the Department of Rights and Liberties Protection. Ministry of Justice Royal Thai Police and the Lawyers Council under Royal Patronage. From the work of the responsible agency in the past Each unit performs different duties. There is no central agency to follow up on the performance of lawyers in the investigation stage. The problem of insufficient number of lawyers performing duties Does not cover area In addition, the performance of duties by lawyers is not in accordance with ministerial regulations. The investigative officer did not hire a lawyer to perform duties in accordance with the accounting order. It may be due to local conditions or urgent needs.

When considering the problems of past operations Helping people in Thung Salaeng Luang National Park Phetchabun Province, where the accused is currently, does not meet the objectives of the law. Therefore, the responsible agency which consists of Department of Rights and Liberties Protection Ministry of Justice Royal Thai Police and the Lawyers Council under Royal Patronage Therefore, we should jointly promote and integrate the standards of performance of the lawyers attending the investigation for the accused in the Thung Salaeng Luang National Park. Phetchabun Province next.

From the research results it was found that Helping people in Thung Salaeng Luang National Park Phetchabun Province, which is the subject of a criminal investigation according to the Criminal Procedure Code, Section 134/1, should have regulations for joint operations of relevant agencies to achieve objectives and consider regulations to have legal effect. So that Thailand will continue to provide assistance to those accused in criminal cases in a civilized manner.

Keywords: Accused, Investigation, Criminal Case, Thung Salaeng Luang National Park Area Phetchabun Province

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ให้การคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิ เสรีภาพ และความเสมอภาคของบุคคลย่อมได้รับความคุ้มครอง ปวงชนชาวไทยย่อมได้รับความคุ้มครองตามรัฐธรรมนูญเสมอกัน トラบเท่าที่การใช้สิทธิหรือเสรีภาพเช่นว่านั้นไม่กระทบกระเทือนหรือเป็นอันตรายต่อ ความมั่นคงของรัฐ ความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน และไม่ละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพของ บุคคลอื่น สิทธิหรือเสรีภาพใดที่รัฐธรรมนูญให้เป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ หรือให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และ วิธีการที่กฎหมายบัญญัติ แม้ยังไม่มีมาตรการกฎหมายนั้นขึ้นใช้บังคับ บุคคลหรือชุมชนย่อมสามารถใช้สิทธิหรือ เสรีภาพนั้นได้ตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ บุคคลซึ่งถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพที่ได้รับความคุ้มครองตาม รัฐธรรมนูญ สามารถยกบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญเพื่อใช้สิทธิทางศาลหรือยกขึ้นเป็นข้อต่อสู้คดีในศาลได้ บุคคลซึ่งได้รับความเสียหายจากการถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพหรือจากการกระทำความผิดอาญาของบุคคล อื่น ย่อมมีสิทธิที่จะได้รับการเยียวยาหรือช่วยเหลือจากรัฐตามที่กฎหมายบัญญัติ ประชาชนมีสิทธิและเสรีภาพ และได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกัน ชายและหญิงมีสิทธิเท่าเทียมกัน การเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็น ธรรมต่อบุคคล ไม่ว่าด้วยเหตุความแตกต่างในเรื่องถิ่นกำเนิด เชื้อชาติ ภาษา เพศ อายุ ความพิการ สภาพทาง ภายหรือสุขภาพ สถานะของบุคคล ฐานะทางเศรษฐกิจหรือสังคม ความเชื่อทางศาสนา การศึกษาอบรม หรือ ความคิดเห็นทางการเมืองอันไม่ขัดต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญหรือเหตุอื่นใด จะกระทำมิได้ มาตรการที่รัฐ กำหนดขึ้นเพื่อขจัดอุปสรรคหรือส่งเสริมให้บุคคลสามารถใช้สิทธิหรือเสรีภาพได้เช่นเดียวกับบุคคลอื่น หรือเพื่อ คุ้มครองหรืออำนวยความสะดวกให้แก่เด็ก สตรี ผู้สูงอายุ คนพิการหรือผู้ด้อยโอกาส ย่อมไม่ถือว่าเป็นการ เลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรม

ดังนั้นรัฐจึงต้องจัดระบบการบริหารงานในกระบวนการยุติธรรมทุกด้านให้มีประสิทธิภาพเป็นธรรม และไม่เลือกปฏิบัติ และให้ประชาชนเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมได้โดยสะดวก รวดเร็วและไม่เสียค่าใช้จ่ายสูง

วารสารวิชาการ

มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิต

เกินสมควร รัฐพึงมีมาตรการคุ้มครองเจ้าหน้าที่ของรัฐในกระบวนการยุติธรรม ให้สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้โดยเคร่งครัด ปราศจากการแทรกแซงหรือครอบงำใดๆ รัฐพึงให้ความช่วยเหลือทางกฎหมายที่จำเป็นและเหมาะสมแก่ผู้ยากไร้หรือผู้ด้อยโอกาสในการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรม รวมถึงลดถึงการจัดหาทนายความให้ประชาชน เพื่อรับรองสิทธิมนุษยชนขั้นพื้นฐานตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 68 ตามแนวนโยบายแห่งรัฐ

ตามอำนาจหน้าที่ของกระทรวงที่มีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับการบริหารจัดการกระบวนการยุติธรรม เสริมสร้างและอำนวยความสะดวกยุติธรรมในสังคมและราชการอื่นตามที่มีกฎหมายกำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของกระทรวงยุติธรรมหรือส่วนราชการที่สังกัดกระทรวงยุติธรรม ตามพระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม พ.ศ. 2545 มาตรา 32 ซึ่งกำหนดหน่วยงานรัฐที่ทำหน้าที่ส่งเสริมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพให้กับประชาชน คือ กระทรวงยุติธรรมโดยมีสำนักงานปลัดกระทรวงยุติธรรม มีสำนักงานกองทุนยุติธรรม มีสำนักงานยุติธรรมจังหวัด และมีกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ กองพิทักษ์สิทธิและเสรีภาพ และมี “คลินิกยุติธรรม” เพื่อเป็นหน่วยบริการช่วยเหลือประชาชนทางกฎหมายและการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพโดยบริการให้คำปรึกษาทางกฎหมาย การรับเรื่องราวร้องทุกข์ การขอรับเงินช่วยเหลือแก่ผู้เสียหายและจำเลยในคดีอาญา การรับคำร้องขอการคุ้มครองความปลอดภัยพยานในคดีอาญา การรับเรื่องการไกล่เกลี่ยระงับข้อพิพาท การส่งเสริมสิทธิแก่ผู้ต้องหาตามประมวลวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 134/1 และการจ่ายค่าป่วยการแก่ที่ปรึกษากฎหมายในชั้นสอบสวนคดีเยาวชนและครอบครัว ตามพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2559 มาตรา 75 ดังกล่าวที่ทำหน้าที่คุ้มครองสิทธิและเสรีภาพให้กับประชาชนที่ตกเป็นผู้ต้องหาในชั้นสอบสวน

เมื่อประชาชนในเขตอุทยานแห่งชาติทุ่งแสลงหลวง จังหวัดเพชรบูรณ์ตกเป็นผู้ต้องหาตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๒ (๒) ซึ่งหมายความถึงบุคคลผู้ถูกหาว่าได้กระทำความผิด แต่ยังมีได้ถูกฟ้องต่อศาล และตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 341 ซึ่งเป็นบทกำหนดโทษทางอาญาว่าการถูกไล่ออนสิทธิหน่วยงานดังกล่าวนี้จะให้ความช่วยเหลือโดยการให้คำแนะนำทางด้านกฎหมาย หากประชาชนผู้ได้รับความเดือดร้อนการขอความช่วยเหลือจากกองพิทักษ์สิทธิและเสรีภาพ กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ หรือ “คลินิกยุติธรรม” ประจำสำนักงานคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ ประจำจังหวัดเพชรบูรณ์ หรือ “คลินิกยุติธรรม” ประจำสำนักงานยุติธรรมจังหวัดจังหวัดเพชรบูรณ์ หากประชาชนมีความประสงค์ให้หน่วยงานดังกล่าวทำหน้าที่เป็นผู้ว่าต่างทางคดีอาญานั้นจะต้องยื่นคำขอและตรวจสอบเอกสาร เป็นระยะเวลา 1 วันทำการ และรอผู้มีอำนาจพิจารณา อีกเป็นเวลา 11 วันทำการ เพื่อให้อธิบดีหรือยุติธรรมจังหวัดจังหวัดเพชรบูรณ์พิจารณาอนุมัติหรือไม่อนุมัติต่อไป กรณีอนุมัตินั้นผู้มีอำนาจพิจารณาลงนามอนุมัติและ หากแต่กรณีอนุมัติเจ้าหน้าที่ดำเนินการเบิกจ่ายเงินรางวัล และมีหนังสือแจ้งผลการพิจารณาให้แก่ทนายความทราบ ภายใน 17 วันทำการ กรณีที่ไม่อนุมัติการช่วยเหลือนั้นผู้มีอำนาจพิจารณา หากมีข้อสงสัยสามารถสอบถามเพื่อขอเอกสาร

วารสารวิชาการ

มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์

หรือข้อมูลเพิ่มเติมหรือระงับการจ่ายเงินได้อีก 1 วันทำการ แต่กรณีไม่อนุมัติเจ้าหน้าที่แจ้งผลการพิจารณาให้
ทนายความทราบ ซึ่งเป็นการช่วยเหลืออย่างไม่ต่อเนื่องในทุกขั้นตอนของกระบวนการยุติธรรม

การช่วยเหลือประชาชนในเขตอุทยานแห่งชาติทุ่งแสลงหลวง จังหวัดเพชรบูรณ์ที่ตกเป็นผู้ต้องหา
เมื่อพิจารณาอย่างละเอียดรอบคอบแล้วเสมือนว่าการช่วยเหลือผู้ต้องหาในพื้นที่ดังกล่าวในทุกๆขั้นตอนนั้นมี
หน่วยงานของกระทรวงยุติธรรมพร้อมที่จะให้ความช่วยเหลือผู้ต้องหา และพร้อมให้ประชาชนเข้าถึงความ
ยุติธรรม แต่หากพิจารณาว่าการที่หน่วยงานของกระทรวงยุติธรรมได้ให้การช่วยเหลือ ในรูปแบบการให้
ทนายความให้ความช่วยเหลือในการสอบสวนและการต่อสู้คดีในชั้นศาลซึ่งจะต้องได้รับการพิจารณาจากกรม
คุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ กองพิทักษ์สิทธิและเสรีภาพ กระทรวงยุติธรรม ซึ่งก็น่าจะเพียงพอแต่ก็หาเป็น
เช่นนั้นไม่ยังคงมีปัญหาเนื่องมาจากกระยะทาง สภาพพื้นที่ และเอกสารที่ใช้ในการติดต่อขอรับบริการแบบคำ
ขอรับเงินรางวัลและค่าใช้จ่ายตามระเบียบกระทรวงยุติธรรมว่าด้วยการจ่ายรางวัลและค่าใช้จ่ายแก่
ทนายความที่รัฐจัดหาให้ผู้ต้องหาในคดีอาญา พ.ศ. 2550 (แบบฟอร์ม ยธ 091) หนังสือแต่งตั้งทนายความ
(แบบฟอร์ม ยธ 092) หนังสือรับรองการปฏิบัติหน้าที่ของทนายความที่รัฐจัดหาให้ผู้ต้องหาในคดีอาญา
(แบบฟอร์ม ยธ 093) หรือเอกสารอื่นที่แสดงให้เห็นว่าทนายความได้ปฏิบัติหน้าที่ให้แก่ผู้ต้องหา แบบรายงาน
การเดินทางไปปฏิบัติหน้าที่ร่วมกับพนักงานสอบสวนนอกเขตอำเภออันเป็นที่ตั้งของพนักงานสอบสวน
(แบบฟอร์ม ยธ 094) โดยมีข้อยกเว้นว่า(ถ้ามี) แบบรับรองตนของผู้ปฏิบัติหน้าที่ทนายความฯ (แบบฟอร์ม
กพส. - 3400) สำเนาบัตรประจำตัวทนายความ (ใบอนุญาตทนายความ) หรือสำเนาหนังสือรับรองการเป็น
ทนายความที่มีชื่ออยู่ในบัญชีรายชื่อทนายความที่รัฐจัดหาให้ผู้ต้องหาในคดีอาญาตามประมวลกฎหมายวิธี
พิจารณาความอาญา มาตรา 134/1 สำเนาบัตรประจำตัวประชาชนของผู้ยื่นคำขอแทน (กรณีมอบอำนาจยื่น
คำขอแทน) หนังสือมอบอำนาจ (กรณีมอบอำนาจยื่นคำขอแทน) สำเนาสมุดบัญชีธนาคารของทนายความที่ยื่น
คำขอ สำเนาเอกสารที่แสดงประเภทคดีที่มีสิทธิรับเงินรางวัล เช่น สำเนาบันทึกคำให้การผู้ต้องหา

จากปัญหาที่ยังคงมีในอดีตจนถึงปัจจุบันอย่างต่อเนื่องคือ การขาดแคลนทนายความประจำ “คลินิก
ยุติธรรม” ทั้งในด้านของจำนวนของทนายความและประสบการณ์พิเศษเฉพาะในแต่ละประเภทของคดี
เนื่องจากการช่วยเหลือประชาชนในเขตอุทยานแห่งชาติทุ่งแสลงหลวง จังหวัดเพชรบูรณ์ที่ตกเป็นผู้ต้องหานั้น
มีกฎหมายเฉพาะที่เกี่ยวข้องได้แก่ พระราชบัญญัติราชชั่ง 2558 พระราชบัญญัติ ระเบียบบริหารราชการ
แผ่นดิน (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2545 พระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พุทธศักราช 2535 พระราชบัญญัติ
สงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2546 พระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. 2504
พระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ พุทธศักราช 2507 พระราชกฤษฎีกาโอนกิจการบริหารและอำนาจหน้าที่ของ
ส่วนราชการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม พุทธศักราช 2545 พระราชกฤษฎีกา
โอนกิจการบริหารและอำนาจหน้าที่ของส่วนราชการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติ ปรับปรุงกระทรวง ทบวง
กรม พุทธศักราช 2545 พระราชกฤษฎีกากำหนดบริเวณที่ดินป่าจอมทอง ป่าแม่ชาน และป่าแม่วาง ให้เป็น

วารสารวิชาการ

มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์

อุทยานแห่งชาติแม่วาง พุทธศักราช 2552 กฎกระทรวง แบ่งส่วนราชการกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม พุทธศักราช 2454 กฎกระทรวง แบ่งส่วนราชการกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม พุทธศักราช 2547 กฎกระทรวงภายใต้พระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พุทธศักราช 2535 กฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการขอและการออกใบอนุญาตในการเพาะพันธุ์สัตว์ป่าสงวนหรือสัตว์ป่าคุ้มครองการครอบครองและการนำเคลื่อนที่เพื่อการค้าซึ่งสัตว์ป่าคุ้มครองและซากของสัตว์ป่าคุ้มครองและการค้าสัตว์ป่าคุ้มครองซากของสัตว์ป่าคุ้มครองและผลิตภัณฑ์ที่ทำจากซากของสัตว์ป่าคุ้มครอง พุทธศักราช 2551 กฎกระทรวงกำหนดแบบและวิธีการแจ้งการครอบครองสัตว์ป่าคุ้มครองและซากของสัตว์ป่าคุ้มครอง การออกใบอนุญาต ให้ครอบครองสัตว์ป่าคุ้มครองชั่วคราวและการออกใบรับรองการครอบครองซากของสัตว์ป่าคุ้มครอง พุทธศักราช 2550 ระเบียบกรมอุทยานฯ ว่าด้วยการอนุญาตให้ล่าสัตว์ป่า เก็บหรือทำอันตรายแก่รังของสัตว์ป่า ในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า เพื่อการศึกษาหรือวิจัยทางวิชาการ พุทธศักราช 2546 ระเบียบกรมอุทยานฯ ว่าด้วยการรับ การเก็บรักษา และการจ่ายเงินกองทุนราษฎรอาสาสมัครพิทักษ์ป่า (รสป.) พุทธศักราช 2546 ระเบียบกรมอุทยานฯ ว่าด้วยการส่งคืนสัตว์ป่ากลับประเทศถิ่นกำเนิด พุทธศักราช 2550 ระเบียบกรมอุทยานฯ ว่าด้วยการเข้าไปในอุทยานแห่งชาติ พุทธศักราช 2552 ระเบียบกรมอุทยานฯ ว่าด้วยการอนุญาตให้เข้าไปดำเนินกิจการท่องเที่ยวและพักอาศัยในอุทยานแห่งชาติ พุทธศักราช 2547 ประกาศกรมฯ เรื่อง มาตรการเพื่อการศึกษาดูนกในธรรมชาติ พุทธศักราช 2552 ประกาศกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช เรื่อง กำหนดอัตราค่าธรรมเนียมและเงินค่าค่าประกันความเสียหายสำหรับการถ่ายภาพยนตร์ในอุทยานแห่งชาติ พุทธศักราช 2552 และอนุสัญญาว่าด้วยการค้าระหว่างประเทศซึ่งชนิดสัตว์ป่าและพืชป่าที่ใกล้สูญพันธุ์ พุทธศักราช 2518 เป็นต้น

เมื่อทนายความผู้ปฏิบัติหน้าที่ให้ความช่วยเหลือผู้ต้องหาในเขตอุทยานแห่งชาติทุ่งแสลงหลวง จังหวัดเพชรบูรณ์ ส่วนใหญ่จะเป็นทนายความใหม่และบางครั้งการอาสาสมัครเป็นทนายความประจำ “คลินิก ยุติธรรม” เป็นแหล่งฝึกงาน อีกประการหนึ่งการเป็นอาสาสมัครแม้จะมีค่าตอบแทนให้แต่ก็จำนวนน้อยมาก จากคำแนะนำของประธานศาลฎีกาเกี่ยวกับขั้นตอนการเบิกจ่ายเงินรางวัลและค่าใช้จ่ายทนายความที่ศาลตั้ง ประกาศในราชกิจจานุเบกษา พ.ศ. 2555

จากปัญหาทั้งในด้านของจำนวนของทนายความ ประสบการณ์พิเศษเฉพาะในแต่ละประเภทของคดี ค่าตอบแทนความ ระยะเวลาและสภาพภูมิประเทศ เป็นปัญหาการให้ความช่วยเหลือประชาชนที่ตกเป็นผู้ต้องหาในเขตอุทยานแห่งชาติทุ่งแสลงหลวง จังหวัดเพชรบูรณ์ ส่งผลต่อการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมและมีผลต่อความยุติธรรมที่ประชาชนควรจะได้รับ จึงถือได้ว่าเป็นปัญหาของการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมของประชาชน ซึ่งประเทศอังกฤษ มีกฎหมายและการให้ความช่วยเหลือต่อผู้คดีอาญา (Criminal Defender

วารสารวิชาการ

มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์

Service) หมายตามสัญญา (Contracted Scheme) หมายความนั่งเวรฯ (Duty Solicitor Scheme) หมายความจำเลยของรัฐ (Public Defender Service) และประเทศสหรัฐอเมริกาให้การให้ความช่วยเหลือในการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมแก่ประชาชนผู้ยากไร้ โดยมีกฎหมายรองรับในระดับรัฐธรรมนูญ และมี Criminal Justice Act of 2003; Justice for All Act of 2004 มีสมาคมให้ความช่วยเหลือทางกฎหมาย และการต่อสู้คดีแห่งชาติ (The National Legal Aid and Defender Association) มีสำนักงานกฎหมาย ภายใต้รัฐบาลมลรัฐ เช่นสำนักงานกฎหมายภายใต้รัฐบาลท้องถิ่น Massachusetts Defenders Committee (M.D.C.) ซึ่งมีหมายความและมีสถานะเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ เรียกว่า (Public Defender) และมีระบบศาล แต่งตั้งหมายความให้แก่จำเลยที่ยากจนเป็นหมายความเอกชนที่ถูกศาลขอแรง(Assigned Counsels) เรียกว่า หมายความที่รัฐจัดทำให้จำเลย (Public Defender) เช่นกัน มีสำนักงานกฎหมายของ Federal Defender Public Administration ดำเนินการภายใต้การบริหารของ Criminal Justice Act of 1964 (CJA) PLAN 18 U.S.C. § 3006A โดยระบบหมายความที่รัฐจัดทำให้จำเลย (Public Defender System) เป็นองค์กรที่แยก ออกจากสำนักงานอัยการโดยมีระบบหมายความตามสัญญา (Contract Attorney System)

จากการศึกษาปัญหาดังกล่าวเห็นได้ว่าความเสมอภาค และความรวดเร็วในการเข้าถึงกระบวนการ ยุติธรรมของประชาชนในเขตอุทยานแห่งชาติทุ่งแสลงหลวง จังหวัดเพชรบูรณ์ที่ตกเป็นผู้ต้องหา มีความ แตกต่างกันตามสถานภาพภูมิประเทศและความเป็นอยู่ของประชาชน ดังนั้นประชาชนคนไทยที่อยู่ในสถานะ ผู้ต้องหาในกระบวนการยุติธรรมควรที่จะได้รับการคุ้มครองสิทธิจากรัฐในการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมอย่าง เท่าเทียมกันด้วยความรวดเร็วและเสมอภาคตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาวิเคราะห์แนวคิด ทฤษฎี หลักการ และหมายความกองพิทักษ์สิทธิและเสรีภาพ กรมคุ้มครอง สิทธิและเสรีภาพ หรือ “คลินิกยุติธรรม” ประจำสำนักงานคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ จังหวัดเพชรบูรณ์ หรือ “คลินิกยุติธรรม” ประจำสำนักงานยุติธรรมจังหวัดเพชรบูรณ์ และหมายความ (Public Defender) ของ ต่างประเทศ เพื่อการช่วยเหลือประชาชนในเขตอุทยานแห่งชาติทุ่งแสลงหลวง จังหวัดเพชรบูรณ์ที่ตกเป็นผู้ ต้องตามขั้นตอนการสอบสวนคดีอาญา

สมมุติฐานการวิจัย

ปัญหาหมายความกองพิทักษ์สิทธิและเสรีภาพ กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ หรือ “คลินิกยุติธรรม” ประจำสำนักงานคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ ประจำจังหวัดเพชรบูรณ์ หรือ “คลินิกยุติธรรม” ประจำสำนักงาน ยุติธรรมจังหวัดเพชรบูรณ์ ไม่มีรูปแบบและระบบปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่องเป็นปัญหาสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อ การเข้าถึงความยุติธรรมของประชาชน ซึ่งการปฏิบัติหน้าที่ของหมายความช่วยเหลือประจำ “คลินิกยุติธรรม”

วารสารวิชาการ

มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิต

ควรมีข้อบังคับให้มีการดำเนินงานร่วมกันของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ต่อประชาชนชั้นสอบสวนในเขตอุทยานแห่งชาติทุ่งแสลงหลวง จังหวัดเพชรบูรณ์และพิจารณาข้อบังคับเป็นแนวปฏิบัติให้มีผลบังคับใช้ทางกฎหมายต่อไป

วิธีการวิจัย

งานวิจัยนี้ใช้วิธีวิทยาการวิจัย เป็นวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ประกอบด้วยการวิจัยเอกสาร (Documentary Research) และการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ประกอบด้วยการเก็บรวบรวมข้อมูล ข้อมูลที่ได้จากการใช้วิธีวิทยาการวิจัยดังกล่าวนำมาวิเคราะห์ (Data Analysis) เพื่อหาข้อบังคับและองค์ประกอบการทำงานของนายความเพื่อการช่วยเหลือประชาชนในเขตอุทยานแห่งชาติทุ่งแสลงหลวง จังหวัดเพชรบูรณ์ที่ตกเป็นผู้ต้องตามขั้นตอนการสอบสวนคดีอาญาที่มีความเหมาะสมกับสภาพภูมิประเทศของไทย และจัดทำเป็นข้อบังคับ โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1. การวิจัยเอกสาร

เป็นการศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลเอกสารที่เป็น ปรัชญา ทฤษฎี แนวคิด และหลักการ กฎหมายไทย และต่างประเทศโดยเอกสารที่ศึกษาเป็นเอกสารข้อมูลปฐมภูมิ (Primary data) และทุติยภูมิ (Secondary data) ประกอบด้วย หนังสือ ตำรา รายงานวิจัย บทความ และเอกสารอื่นๆ โดยมีสาระสำคัญของเอกสาร ประกอบด้วย

- 1) ปรัชญาความยุติธรรม (Philosophy of Justice)
- 2) ทฤษฎีองค์กร (Organization Theory)
- 3) ทฤษฎีความผิด (Fault Theory)
- 4) ทฤษฎีรับภัย (Theorie Durisque)
- 5) ทฤษฎีความรับผิดชอบเด็ดขาด (Strict Liability)
- 6) หลักสิทธิมนุษยชน (Human Rights)
- 7) หลักนิติรัฐ (Legal State)
- 8) หลักนิติธรรม (Rule of Law)

กฎหมายไทย

ในการศึกษาวิจัยนี้ ผู้วิจัยศึกษาเพื่อหาข้อบังคับนายความช่วยเหลือเพื่อ มีกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

- 1) รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560
- 2) ประมวลกฎหมายอาญา
- 3) ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

วารสารวิชาการ

มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์

- 4) ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา
- 5) ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง
- 6) พระราชบัญญัติแผนและขั้นตอนการดำเนินการปฏิรูปประเทศ พ.ศ. 2560
- 7) พระราชบัญญัติการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2560
- 8) พระราชบัญญัติทนายความ พ.ศ. 2528
- 9) พระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม พ.ศ.2545
- 10) พระราชบัญญัติingaข้าง 2558
- 11) พระราชบัญญัติ ระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2545
- 12) พระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พุทธศักราช 2535
- 13) พระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2546
- 14) พระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. 2504
- 15) พระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ พุทธศักราช 2507
- 16) พระราชกฤษฎีกาโอนกิจการบริหารและอำนาจหน้าที่ของส่วนราชการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม พุทธศักราช 2545
- 17) พระราชกฤษฎีกาโอนกิจการบริหารและอำนาจหน้าที่ของส่วนราชการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติ ปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม พุทธศักราช 2545
- 18) พระราชกฤษฎีกากำหนดบริเวณที่ดินป่าจอมทอง ป่าแม่ขาน และป่าแม่วาง ให้เป็นอุทยานแห่งชาติแม่วาง พุทธศักราช 2552
- 19) กฎกระทรวง แบ่งส่วนราชการกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม พุทธศักราช 2454
- 20) กฎกระทรวง แบ่งส่วนราชการกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม พุทธศักราช 2547
- 21) กฎกระทรวงภายใต้พระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พุทธศักราช 2535
- 22) กฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการขอและการออกใบอนุญาตในการเพาะพันธุ์สัตว์ป่าสงวนหรือสัตว์ป่าคุ้มครองการครอบครองและการนำเคลื่อนที่เพื่อการค้าซึ่งสัตว์ป่าคุ้มครองและซากของสัตว์ป่าคุ้มครองและการค้าสัตว์ป่าคุ้มครองซากของสัตว์ป่าคุ้มครองและผลิตภัณฑ์ที่ทำจากซากของสัตว์ป่าคุ้มครอง พุทธศักราช 2551
- 23) กฎกระทรวงกำหนดแบบและวิธีการแจ้งการครอบครองสัตว์ป่าคุ้มครองและซากของสัตว์ป่าคุ้มครอง การออกใบอนุญาต ให้ครอบครองสัตว์ป่าคุ้มครองชั่วคราวและการออกใบรับรองการครอบครองซากของสัตว์ป่าคุ้มครอง พุทธศักราช 2550

วารสารวิชาการ

มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์

- 24) ระเบียบกรมอุทยานฯ ว่าด้วยการอนุญาตให้ล่าสัตว์ป่า เก็บหรือทำอันตรายแก่รังของสัตว์ป่า ในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า เพื่อการศึกษาหรือวิจัยทางวิชาการ พุทธศักราช 2546
- 25) ระเบียบกรมอุทยานฯ ว่าด้วยการรับ การเก็บรักษา และการจ่ายเงินกองทุนราษฎรอาสาสมัครพิทักษ์ป่า (รสบทป.) พุทธศักราช 2546
- 26) ระเบียบกรมอุทยานฯ ว่าด้วยการส่งคืนสัตว์ป่ากลับประเทศถิ่นกำเนิด พุทธศักราช 2550
- 27) ระเบียบกรมอุทยานฯ ว่าด้วยการเข้าไปในอุทยานแห่งชาติ พุทธศักราช 2552
- 28) ระเบียบกรมอุทยานฯ ว่าด้วยการเข้าไปถ่ายทำภาพยนตร์ในอุทยานแห่งชาติ พุทธศักราช 2552
- 29) ระเบียบกรมอุทยานฯ ว่าด้วยการอนุญาตให้เข้าไปดำเนินกิจการท่องเที่ยวและพักอาศัยในอุทยานแห่งชาติ พุทธศักราช 2547
- 30) ประกาศกรมฯ เรื่อง มาตรการเพื่อการศึกษาคุณในธรรมชาติ พุทธศักราช 2552
- 31) ประกาศกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช เรื่อง กำหนดอัตราค่าธรรมเนียมและเงินค่าคำประกันความเสียหายสำหรับการถ่ายทำภาพยนตร์ในอุทยานแห่งชาติ พุทธศักราช 2552
- 32) อนุสัญญาว่าด้วยการค้าระหว่างประเทศซึ่งชนิดสัตว์ป่าและพืชป่าที่ใกล้สูญพันธุ์ พุทธศักราช 2518

กฎหมายระหว่างประเทศ

- 1) ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน ค.ศ. 1948 (The Universal Declaration of Human Rights)

กฎหมายต่างประเทศ

ประเทศสหรัฐอเมริกา

- 1) United States Constitution
- 2) Criminal Justice Act 2003
- 3) Justice for All Act of 2004
- 4) Criminal Justice Act of 1964 (CJA) PLAN 18 U.S.C. § 3006A
- 5) Federal Rules of Criminal 2015

ประเทศอังกฤษ

- 1) Legal Aid Act 1988
- 2) Access to Justice Act 1999

วารสารวิชาการ

มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิต

- 3) The Criminal Defense Service Act 2006
- 4) The Criminal Procedure Rules 2010
- 5) The Courts Act 2003

ข้อมูลเอกสารในการวิจัยนี้ใช้เพื่อการสังเคราะห์ให้ได้ข้อบังคับและองค์ประกอบการทำงานของทนายความเพื่อการช่วยเหลือประชาชนในเขตอุทยานแห่งชาติทุ่งแสลงหลวง จังหวัดเพชรบูรณ์ที่ตกเป็นผู้ต้องตามขั้นตอนการสอบสวนคดีอาญาที่เป็นประเด็นสำหรับกรนำไปสู่การสร้างประเด็นการสัมภาษณ์เชิงลึก และการสร้างเครื่องมือวิจัย ประกอบด้วย ประชากรการคัดเลือก เทคนิคการสุ่มตัวอย่าง การกำหนดจำนวนประชากรจากการสุ่มตัวอย่าง และรวบรวมข้อมูล

2. สัมภาษณ์เชิงลึก

เป็นการสัมภาษณ์เชิงลึกระหว่างผู้วิจัยกับประชากรสัมภาษณ์ที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับการช่วยเหลือประชาชนในเขตอุทยานแห่งชาติทุ่งแสลงหลวง จังหวัดเพชรบูรณ์ที่ตกเป็นผู้ต้องตามขั้นตอนการสอบสวนคดีอาญา ตามประเด็นที่ได้กำหนดไว้ ประชากรสัมภาษณ์ประกอบไปด้วยพนักงานสอบสวน ทนายความประชาชนในเขตอุทยานแห่งชาติทุ่งแสลงหลวง และนักวิชาการ

3. การวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลที่ได้มาจากการเก็บรวบรวมด้วยการวิจัยเชิงคุณภาพ ที่เป็นการวิจัยเอกสาร การสัมภาษณ์เชิงลึก เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลประชากร นำมาวิเคราะห์ร่วมกันเพื่อหาข้อบังคับการปฏิบัติหน้าที่ของทนายความช่วยเหลือประชาชนในเขตอุทยานแห่งชาติทุ่งแสลงหลวง จังหวัดเพชรบูรณ์ที่ตกเป็นผู้ต้องตามขั้นตอนการสอบสวนคดีอาญา ที่มีความเหมาะสมกับบริบทประเทศไทย นำไปสู่การจัดทำเป็นกฎหมายต้นแบบ

4. การจัดทำกฎหมายต้นแบบ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ในการหาข้อบังคับการปฏิบัติหน้าที่ของทนายความช่วยเหลือประชาชนในเขตอุทยานแห่งชาติทุ่งแสลงหลวง จังหวัดเพชรบูรณ์ที่ตกเป็นผู้ต้องตามขั้นตอนการสอบสวนคดีอาญา ที่มีความเหมาะสมกับภูมิประเทศของไทย ซึ่งในปัจจุบันยังไม่มีกฎ ระเบียบ หรือข้อบังคับใดที่เกี่ยวข้องกับทนายความช่วยเหลือประชาชนในเขตอุทยานแห่งชาติทุ่งแสลงหลวง จังหวัดเพชรบูรณ์ได้อย่างครอบคลุมและต่อเนื่องรวดเร็วและเป็นธรรม ซึ่งแนวทางที่จะให้ประชาชนได้รับการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพการเข้าถึงความยุติธรรมของประชาชนอย่างต่อเนื่องรวดเร็วและเป็นธรรม จะต้องมีกรอบกฎหมายที่มีศักดิ์ในการบังคับใช้ ผู้วิจัยจึงได้จัดทำร่างข้อบังคับทนายความช่วยเหลือประชาชนในเขตอุทยานแห่งชาติทุ่งแสลงหลวง จังหวัดเพชรบูรณ์ที่ตกเป็นผู้ต้องตามขั้นตอนการสอบสวนคดีอาญา พ.ศ. .... ขึ้น

ในการจัดทำร่างข้อบังคับทนายความช่วยเหลือประชาชนในเขตอุทยานแห่งชาติทุ่งแสลงหลวง จังหวัดเพชรบูรณ์ที่ตกเป็นผู้ต้องตามขั้นตอนการสอบสวนคดีอาญา พ.ศ. .... นี้ ผู้วิจัยได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลเอกสารทั้งในและต่างประเทศ นำมาประกอบกับความคิดเห็นในการสัมภาษณ์เชิงลึก ซึ่งเป็นการเก็บ

วารสารวิชาการ

มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิต

รวบรวมข้อมูล จากนั้นนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์เพื่อหารูปแบบการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพในการเข้าถึงความยุติธรรมของประชาชนที่มีความเหมาะสมกับบริบทของประเทศไทย เมื่อผู้วิจัยได้รูปแบบที่มีความเหมาะสมแล้ว จะนำมาจัดทำร่างกฎหมายต้นแบบ แล้วดำเนินการรับฟังความคิดเห็นเพื่อให้ผู้ทรงคุณวุฒิที่เกี่ยวข้องแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับตัวร่างกฎหมายต้นแบบ รวมถึงปัญหา อุปสรรคและแนวทางแก้ไขต่างๆ หากมีการนำร่างกฎหมายไปใช้ เพื่อให้ได้ร่างกฎหมายที่มีความสมบูรณ์มากที่สุด

5. การรับฟังความคิดเห็น

เป็นการรับฟังความคิดเห็นต่อข้อค้นพบจากการจัดทำร่างข้อบังคับทนายความช่วยเหลือประชาชนในเขตอุทยานแห่งชาติทุ่งแสลงหลวง จังหวัดเพชรบูรณ์ที่ตกเป็นผู้ต้องตามขั้นตอนการสอบสวนคดีอาญา พ.ศ. .... เพื่อนำความคิดเห็นที่ได้จากมาปรับปรุงร่างกฎหมายต้นแบบให้มีความสมบูรณ์มากที่สุด โดยประชากรที่เข้าร่วมแสดงความคิดเห็นจะประกอบไปด้วยตัวแทนจากหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น สำนักงานตำรวจแห่งชาติ สภานายความในพระบรมราชูปถัมภ์ กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ กองพิทักษ์สิทธิและเสรีภาพ กระทรวงยุติธรรม ทนายความ และนักวิชาการ ประชาชน ฯลฯ เป็นต้น

ผลการวิจัย

ผลจากการวิจัยพบว่า ทนายความช่วยเหลือประชาชนที่ตกเป็นผู้ต้องตามขั้นตอนการสอบสวนคดีอาญาในต่างประเทศมีประเทศสหรัฐอเมริกา และประเทศอังกฤษ คือ ทนายความ (Public Defender) หมายถึง การให้ความช่วยเหลือประชาชนที่ได้รับความเดือดร้อนในกระบวนการยุติธรรมในชั้นสอบสวนเพื่อคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพโดยทนายความของรัฐบาลในพื้นที่ของประชาชน

ในประเทศไทยพบว่าการมีที่ปรึกษากฎหมาย “คลินิกยุติธรรม” ซึ่งมีหน้าที่ให้คำแนะนำ ปัญหาด้านกฎหมายและคดีความแก่ผู้รับบริการ ประสานงานหรือส่งต่อการให้ความช่วยเหลือประชาชนทางกฎหมาย ดำเนินการอื่น ๆ ตามที่ส่วนราชการในพื้นที่รับผิดชอบ แต่โดยปัญหาของระบบกฎหมายองค์กรราชการให้ความช่วยเหลือช้าช้อน มีถึง 3 หน่วยงาน ซึ่งขาดความเชื่อมโยง ส่งผลให้การให้ความช่วยเหลือผู้ต้องหาที่มีความล่าช้าอย่างมาก มีค่าใช้จ่ายมากสูง จากปัญหาดังกล่าวส่งผลให้ประชาชนผู้รับบริการไม่สามารถเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมได้ ซึ่งเป็นปัญหาในปัจจุบันและเป็นอยู่ จากสภาวะการณ์ของปัญหาที่เกิดขึ้นนี้ ผู้วิจัยเห็นว่าการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพและสิทธิมนุษยชนในประเทศไทยยังต้องพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ดังนั้นประเทศไทยจึงต้องหารูปแบบการพัฒนาการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพและสิทธิมนุษยชนแก่ประชาชนผู้ที่ยังมีโอกาสให้มีความเหมาะสมกับบริบทประเทศไทยต่อไป

จากการวิจัยพบว่า ทนายความหรือที่ปรึกษากฎหมาย “คลินิกยุติธรรม” ยังไม่คุ้มครองสิทธิการเข้าถึงความยุติธรรมของประชาชนในเขตอุทยานแห่งชาติทุ่งแสลงหลวง จังหวัดเพชรบูรณ์ที่ตกเป็นผู้ต้องตามขั้นตอนการสอบสวนคดีอาญา ด้วยความเสมอภาคและรวดเร็ว จึงอาจกระทบต่อความยุติธรรมต่อประชาชน

วารสารวิชาการ

มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิต

ในเขตอุทยานแห่งชาติทุ่งแสลงหลวง จังหวัดเพชรบูรณ์ที่ตกเป็นผู้ต้องตามขั้นตอนการสอบสวนคดีอาญา ระบบที่มีความเหมาะสมที่จะนำมาใช้ในประเทศไทย คือ หน่วยงานที่ปฏิบัติหน้าที่ภายใต้ข้อบังคับ หน่วยงานช่วยเหลือประชาชนในเขตอุทยานแห่งชาติทุ่งแสลงหลวง จังหวัดเพชรบูรณ์ที่ตกเป็นผู้ต้องตามขั้นตอนการสอบสวนคดีอาญา พ.ศ. .... เพราะเป็นระบบที่คุ้มครองสิทธิการเข้าถึงความยุติธรรมของประชาชน และเป็นการให้ประชาชนเข้าถึงความยุติธรรมด้วยความเสมอภาคเท่าเทียม ทำให้การดำเนินการในกระบวนการยุติธรรมโดยมีหน่วยงาน ทำให้ผู้ต้องหาได้พิสูจน์ความบริสุทธิ์ของตนเองได้มากขึ้น จึงมีความเหมาะสมที่จะนำมาประยุกต์ใช้ ซึ่งการนำระบบหน่วยงานช่วยเหลือจากรัฐของต่างประเทศมาใช้ไทยนั้นจะต้องมีรูปแบบที่มีข้อบังคับหน่วยงานช่วยเหลือประชาชนในเขตอุทยานแห่งชาติทุ่งแสลงหลวง จังหวัดเพชรบูรณ์ที่ตกเป็นผู้ต้องตามขั้นตอนการสอบสวนคดีอาญา พ.ศ. .... ซึ่งหมายถึงหน่วยงานปฏิบัติหน้าที่เพื่อการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพและสิทธิมนุษยชนโดยสถานะของหน่วยงานช่วยเหลือเป็นหน่วยงานที่ได้รับการแต่งตั้งจากกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ กระทรวงยุติธรรม ตามข้อบังคับภายใต้องค์กรที่มีความเหมาะสมกับประเทศไทย มีประเด็นที่เป็นสาระสำคัญ ดังนี้

ซึ่งจากการวิเคราะห์พบว่า หน่วยงาน “คลินิกยุติธรรม” การปฏิบัติหน้าที่ต้องให้คำปรึกษา กฎหมายและจะต้องร่วมรับฟังการสอบสวนทุกครั้งตามข้อบังคับหน่วยงานช่วยเหลือประชาชนในเขตอุทยานแห่งชาติทุ่งแสลงหลวง จังหวัดเพชรบูรณ์ที่ตกเป็นผู้ต้องตามขั้นตอนการสอบสวนคดีอาญา พ.ศ. .... ซึ่งประกอบด้วย การกำหนดกลุ่มงาน กลุ่มงานคณะกรรมการ กลุ่มงานช่วยเหลือผู้ต้องหา และกลุ่มงานบริหารทั่วไป โดยมีอำนาจหน้าที่หน่วยงานช่วยเหลือ เพื่อกำหนดให้มีอำนาจหน้าที่เพื่อช่วยเหลือผู้ต้องหาในกระบวนการยุติธรรม เสนอแนะเพื่อปรับปรุงและแก้ไขกฎหมาย กฎ ระเบียบ หรือข้อบังคับ ตลอดจนมาตรการต่างๆในการส่งเสริมการ ติดตามประเมินผลการดำเนินการช่วยเหลือผู้ต้องหาในกระบวนการยุติธรรม และสามารถปฏิบัติงานร่วมกับหรือสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง หรือที่ได้รับมอบหมาย การได้มาซึ่งหน่วยงานช่วยเหลือนั้นเห็นควรกำหนดให้การได้มาซึ่งหน่วยงานช่วยเหลือจากการสอบคัดเลือกจากการเป็นหน่วยงานตลอดชีพ เป็นเวลา 15 ปีขึ้นไป ที่มีความเชี่ยวชาญและมีภูมิปัญญาในพื้นที่ในเขตอุทยานแห่งชาติทุ่งแสลงหลวง จังหวัดเพชรบูรณ์ ขอบเขตอำนาจหน้าที่หน่วยงานช่วยเหลือควรกำหนดให้หน่วยงานช่วยเหลือมีขอบเขตแห่งอำนาจและหน้าที่ตามรัฐธรรมนูญซึ่งจะเป็นตัวกำหนดอำนาจของหน่วยงานช่วยเหลือผู้ต้องหาในกระบวนการยุติธรรมคดีอาญา

ผลการวิจัยจากอำนาจตามความในมาตรา 8 ฉ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2534 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2543 รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมออกกฎกระทรวงไว้ ได้นำไปสู่การจัดทำข้อบังคับหน่วยงานช่วยเหลือประชาชนในเขตอุทยานแห่งชาติทุ่งแสลงหลวง จังหวัดเพชรบูรณ์ที่ตกเป็นผู้ต้องตามขั้นตอนการสอบสวน

วารสารวิชาการ

มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์

คดีอาญา พ.ศ. .... โดยมีสาระสำคัญของบทบัญญัติประกอบด้วย องค์กร อำนาจหน้าที่ที่นายความช่วยเหลือ การได้มาซึ่งนายความช่วยเหลือ ขอบเขตอำนาจหน้าที่ที่นายความช่วยเหลือ

อภิปรายผล

จากแนวคิดให้ประชาชนในเขตอุทยานแห่งชาติทุ่งแสลงหลวง จังหวัดเพชรบูรณ์ที่ตกเป็นผู้ต้องตามขั้นตอนการสอบสวนคดีอาญาได้รับการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพด้วยความเสมอภาคตามปรัชญาความยุติธรรม ทฤษฎีองค์กร ทฤษฎีความผิด ทฤษฎีรับภัย ทฤษฎีความรับผิดชอบเด็ดขาด แนวคิดกระบวนการยุติธรรม หลักสิทธิมนุษยชน หลักนิติรัฐ หลักนิติธรรม ซึ่งเมื่อเปรียบเทียบกับปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน ค.ศ. 1948 และกฎหมายประเทศอังกฤษ กฎหมายประเทศสหรัฐอเมริกา เพื่อให้การคุ้มครองสิทธิ เสรีภาพประชาชนในการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมของประชาชนในเขตอุทยานแห่งชาติทุ่งแสลงหลวง จังหวัดเพชรบูรณ์ที่ตกเป็นผู้ต้องตามขั้นตอนการสอบสวนคดีอาญาของประเทศไทยไม่แตกต่างไปจากหลักสากลและต่างประเทศ ซึ่งคำตอบที่ได้มานำไปสู่การจัดทำร่างกฎหมายต้นแบบ (Model Law) ว่าด้วยร่างข้อบังคับนายความช่วยเหลือประชาชนในเขตอุทยานแห่งชาติทุ่งแสลงหลวง จังหวัดเพชรบูรณ์ที่ตกเป็นผู้ต้องตามขั้นตอนการสอบสวนคดีอาญา พ.ศ. .... เพื่อสนับสนุนการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพด้วยความเสมอภาคของประชาชน และเป็นการส่งเสริมการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมของประชาชนในเขตอุทยานแห่งชาติทุ่งแสลงหลวง จังหวัดเพชรบูรณ์ที่ตกเป็นผู้ต้องตามขั้นตอนการสอบสวนคดีอาญา เพื่อพัฒนากระบวนการยุติธรรมในระบอบประชาธิปไตยของประเทศไทย

ข้อเสนอแนะ

ผลของการวิจัยได้จัดทำกฎหมายต้นแบบเป็นร่างข้อบังคับนายความช่วยเหลือประชาชนในเขตอุทยานแห่งชาติทุ่งแสลงหลวง จังหวัดเพชรบูรณ์ที่ตกเป็นผู้ต้องตามขั้นตอนการสอบสวนคดีอาญา พ.ศ. .... หากนำไปบังคับใช้จะก่อให้เกิดประโยชน์แก่ประชาชนที่ตกเป็นผู้ต้องหาเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมขั้นสอบสวนตามการปกครองระบอบประชาธิปไตยของไทยได้อย่างเป็นรูปธรรมนั้น การวิจัยมีข้อเสนอแนะ โดยการจัดทำร่างข้อบังคับนายความช่วยเหลือประชาชนในเขตอุทยานแห่งชาติทุ่งแสลงหลวง จังหวัดเพชรบูรณ์ที่ตกเป็นผู้ต้องตามขั้นตอนการสอบสวนคดีอาญา พ.ศ. .... จะก่อให้เกิดประโยชน์ต่อประชาชนที่ตกเป็นผู้ต้องหาและได้รับความเดือดร้อนจากคดีอาญาอย่างมาก และจะส่งผลให้มีหน่วยงานสังกัดองค์กรสังกัด ที่ชัดเจน มีการบริหารงานและการบังคับใช้กฎหมาย อันเป็นการสนับสนุนการปฏิบัติหน้าที่ของนายความช่วยเหลือทั้งด้านขอบเขตแห่งหน้าที่ ความรับผิดชอบ ค่าตอบแทนต่างๆ และมีการคัดเลือกการทนายความปฏิบัติหน้าที่ด้วยความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านอย่างจริงจัง ส่งผลให้การช่วยเหลือเป็นไปด้วยความยุติธรรมอย่างแท้จริง ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อประเทศในการพัฒนาทั้งด้านกระบวนการยุติธรรมของประเทศไทย

วารสารวิชาการ

มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์

เอกสารอ้างอิง

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560. (2560, 6 เมษายน). *ราชกิจจานุเบกษา*. เล่ม 134 ตอนที่ 40 ก.

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา. (2478, 10 มิถุนายน). *ราชกิจจานุเบกษา*. เล่ม 52.

พระราชบัญญัติการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2560. (2560, 31 กรกฎาคม). *ราชกิจจานุเบกษา*. เล่ม 134 ตอนที่ 79 ก.

พระราชบัญญัติแผนและขั้นตอนการดำเนินการปฏิรูปประเทศ พ.ศ. 2560. (2560, 31 กรกฎาคม). *ราชกิจจานุเบกษา*. เล่ม 134 ตอนที่ 79 ก.

พระราชบัญญัติหนายความ พ.ศ. 2528. (2528, 19 กันยายน). *ราชกิจจานุเบกษา*. เล่ม 102 ตอนที่ 129.

พระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม พ.ศ. 2545. (2545, 2 ตุลาคม). *ราชกิจจานุเบกษา*. เล่ม 119 ตอนที่ 99 ก.

พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน (ฉบับที่ 7) พ.ศ. 2550. (2550, 15 กันยายน). *ราชกิจจานุเบกษา*. เล่ม 124 ตอนที่ 55 ก.

พระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. 2504 (2532, 14 มกราคม). *ราชกิจจานุเบกษา* เล่ม 106

พระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ. 2507 (2507, 28 เมษายน). *ราชกิจจานุเบกษา*. เล่ม 81 ตอนที่ 38 .

พระราชบัญญัติงาช้าง 2558. (2558, 21 มกราคม). *ราชกิจจานุเบกษา*. เล่ม 132 ตอนที่ 3 ก.

กฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ กระทรวงยุติธรรม พ.ศ. 2561. (2561, 25 พฤษภาคม). *ราชกิจจานุเบกษา*. เล่ม 135 ตอนที่ 37 ก.

สุนีย์ มัลลิกะมาลย์. (2560). *วิธีวิทยาการวิจัยทางนิติศาสตร์และสังคมศาสตร์ (พิมพ์ครั้งที่ 1)*. กรุงเทพฯ: อาร์ททิพานีย์ จำกัด.